

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Katarzyna Gajewska

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2024 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

sprawy T. K.

oskarżonego z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

skargi Prokuratora Rejonowego w Mielcu

od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie III Wydział Karny Odwoławczy

z dnia 25 stycznia 2024 r., sygn. III Ka 526/23,

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Rzeszowie

z dnia 23 marca 2023 r., sygn. II K 631/21 -

i przekazującego sprawę Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 *in principio* k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Dariusz Kala
[PGW]

Andrzej Stępka

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

UZASADNIENIE

T. K. został oskarżony o to, że w okresie od 10 czerwca 2013 r. do dnia 12 grudnia 2013 r. w R., woj. [...], w barze „J.” mieszczącym się przy ul. [...], będąc prezesem V. Sp. z o.o. z/s w W., urządzał gry na dwóch automatach o nazwach [...] i [...] wbrew przepisom ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych, przy czym w chwili popełnienia zarzucanego mu przestępstwa miał z powodu organicznego zaburzenia osobowości z upośledzeniem umysłowym lekkim oraz uzależnienia od alkoholu i amfetaminy ograniczoną w stopniu znacznym zdolność do rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem, tj. o czyn z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 23 marca 2023 r., sygn. akt II K 631/21, Sąd Rejonowy w Rzeszowie uznał oskarżonego T. K. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu stanowiącego przestępstwo z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 31 § 2 k.k. - i za to na mocy art. 107 § 1 k.k.s. wymierzył mu karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 120 zł. Nadto przedmiotowym wyrokiem orzekł przepadek dowodów rzeczowych zabezpieczonych w sprawie, zasądził od Skarbu Państwa koszty zastępstwa procesowego oraz koszty sądowe od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa.

Od niniejszego wyroku apelację na korzyść wniosła obrońca oskarżonego adw. A. J., zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść polegający na ustaleniu, że oskarżony T. K. jako Prezes Spółki V. Sp. z o.o. z/s w W., posiadał wiedzę o zakresie działalności spółki, do oskarżonego należało formalnie kierowanie i zlecanie, nadzorowanie czynności w zakresie przedstawienia J. H. umowy najmu, ustawienia w jej lokalu automatów, serwisowaniu tych urządzeń, a powyższe działanie należało uznać za

„urządzanie” gier na automatach, czego skutkiem było uznanie, że oskarżony wypełnił znamiona zarzucanego mu czynu. W oparciu o ten zarzut obrońca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego T. K. od zarzucanego mu czynu, względnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wskutek wywiedzionej apelacji Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział III Odwoławczy w dniu 25 stycznia 2024 r. (sygn. akt III Ka 526/23) uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Od powyższego wyroku na podstawie art. 539a § 1 i 2 k.p.k. i art. 539b § 1 k.p.k. skargę wniósł Prokurator Rejonowy w Mielcu, który powołując się na przepisy art. 539a § 3 k.p.k. oraz art. 526 § 1 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., poprzez niezasadne uchylenie wyrokiem z dnia 25 stycznia 2024 r., sygn. III Ka 526/23, przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie III Wydział Karny Odwoławczy wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 23 marca 2023 r., sygn. II K 631/21, dotyczącego T. K. o czyn z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 31 § 2 k.k. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, pomimo, iż przed wydaniem orzeczenia Sądu odwoławczego nastąpiło przedawnienie karalności tego czynu, a niedostrzeżenie tej przeszkody procesowej spowodowało wystąpienie na etapie postępowania odwoławczego uchybienia należącego do bezwzględnych przyczyn odwoławczych i winno skutkować uchyleniem wyroku Sądu I instancji i umorzeniem postępowania przeciwko T. K.

W konkluzji skarżący na podstawie art. 539e k.p.k. wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga prokuratora oskarżonego okazała się uzasadniona.

Zgodnie z art. 539a § 1 k.p.k. od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania, stronom przysługuje skarga do Sądu Najwyższego. Z paragrafu 3 tego przepisu wynika, że skarga może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437

k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k.

W niniejszej sprawie zaś wyrok Sądu odwoławczego uchylający wyrok Sądu I instancji zapadł z rażącą obrazą przepisu art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., stanowiącą jednocześnie bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. W realiach sprawy brak było bowiem możliwości dalszego procedowania w tym postępowaniu, co wynikało z wystąpienia negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., która to przeszkoda procesowa winna zostać dostrzeżona przez Sąd odwoławczy na etapie procedowania niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów.

Zarzucany T. K. czyn z art. 107 § 1 k.k.s. zagrożony jest karą grzywny do 720 stawek dziennych albo karą pozbawienia wolności do lat 3, albo obu tymi karami łącznie. Znamiona tego czynu zabronionego oskarżony zrealizował w okresie od dnia 10 czerwca 2013 r. do dnia 12 grudnia 2013 r., przy czym postępowanie w przedmiotowej sprawie wszczęto w dniu 29 października 2012 r. (k. 21), zaś w dniu 15 stycznia 2015 r. (k. 526) ogłoszono podejrzanemu postanowienie o przedstawieniu zarzutów z dnia 6 sierpnia 2014 r. i zrealizowano z jego udziałem czynności procesowe. W myśl natomiast art. 44 § 1 pkt 1 k.k.s., karalność przestępstwa skarbowego ustaje, jeśli od czasu jego popełnienia upłynęło lat 5 - gdy czyn stanowi przestępstwo skarbowe zagrożone karą grzywny, karą ograniczenia wolności lub karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 3 lat. Z kolei zgodnie z § 5 cytowanego przepisu, jeżeli w okresie przewidzianym w § 1 lub § 2 wszczęto postępowanie przeciwko sprawcy, karalność popełnionego przez niego przestępstwa skarbowego określonego w § 1 pkt 1 ustaje z upływem 5 lat, a przestępstwa skarbowego określonego w § 1 pkt 2 – z upływem 10 lat od zakończenia tego okresu.

Z powyższego wynika, że karalność zarzucanego oskarżonemu T. K. przestępstwa z art. 107 § 1 k.k.s. ustała w dniu 12 grudnia 2023 r., a zatem przed datą procedowania przez Sąd odwoławczy. Tym samym Sąd ten wydał w niniejszej sprawie wyrok po upływie terminu karalności czynu zarzucanego oskarżonemu T. K.

Z orzecnictwa Sądu Najwyższego wynika niezbicie, że jeżeli na etapie postępowania przed sądem pierwszej instancji doszło do skazania oskarżonego, pomimo zaistnienia przeszkody procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., to

utrzymanie w mocy zaskarżonego apelacją wyroku skazującego stanowiło naruszenie przez sąd odwoławczy przepisu art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. Stanowiące negatywną przesłankę procesową przedawnienie karalności podlega badaniu przez sąd odwoławczy niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów w apelacji wniesionej od wyroku skazującego, a niedostrzeżenie tej przeszkody procesowej spowodowało wystąpienie - na etapie postępowania odwoławczego - uchybienia należącego do bezwzględnych przyczyn odwoławczych. Również, jeżeli w dacie orzekania w postępowaniu odwoławczym istniała już ujemna przesłanka procesowa w postaci przedawnienia karalności czynu, to następstwem tego powinno być umorzenie przez sąd odwoławczy postępowania karnego w sprawie (*por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 lutego 2018 r., V KK 507/17, LEX nr 2449794; z dnia 5 lipca 2006 r., IV KK183/06, LEX nr 610830*).

W realiach niniejszej sprawy zachodzą również okoliczności wskazane w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2002 r., sygn. akt IV KKN 264/99, w którym Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że „postępowanie należy umorzyć w sytuacji, gdy nastąpiło przedawnienie karalności, ale tylko wtedy, gdy nie ma od razu podstaw do uniewinnienia oskarżonego z braku czynu lub braku znamion czynu jako wykroczenia albo braku winy. Umorzenie z racji przedawnienia wchodzi też zawsze w rachubę, gdyby kwestie istnienia czynu, jego znamion i odpowiedzialności wymagały dalszego dowodzenia, gdyż postępowaniu w tej materii stoi już na przeszkodzie przedawnienie karalności” (*analogicznie w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2002 r., V KKN 484/00, LEX nr 53336*).

Tym samym w świetle dokonanych ustaleń, Sąd odwoławczy w realiach niniejszej sprawy winien był uchylić orzeczenie Sądu I Instancji i postępowanie przeciwko T. K. umorzyć z uwagi na przedawnienie karalności zarzucanego oskarżonemu czynu.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, uznać należy, iż zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego w Rzeszowie Wydział III Odwoławczy z dnia 25 stycznia 2024 r., sygn. III Ka 526/23, zapadło z rażącą obrazą art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.k., co z kolei przesądza o konieczności jego konwalidacji.

W rezultacie, Sąd Najwyższy, uwzględniając skargę Prokuratora Rejonowego w Mielcu uchylił wyrok Sądu odwoławczego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie.

Dariusz Kala Andrzej Stępka Małgorzata Wąsek-Wiaderek

[PGW]

[ms]